

Henryk Gaertner

"Religa : biografia najsłynniejszego polskiego kardiochirurga", Dariusz Kortko, Judyta Watoła, Warszawa 2014 : [recenzja]

Acta Medicorum Polonorum 5/1, 130-131

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dariusz Kortko, Judyta Watoła, *Religa. Biografia najśłynniejszego polskiego kardiochirurga*, Agora Warszawa 2014, s. 319, ilustr., ISBN 978-83-268-1354-2

Zbigniew Religa to jedna z najwybitniejszych postaci polskiej medycyny. Jego działalność i osiągnięcia stały się tematem licznych artykułów w prasie codziennej, czasopismach ogólnych i medycznych, jak również audycji radiowych i telewizyjnych. Dużo artykułów zamieściła Gazeta Wyborcza autorstwa m.in. Elżbiety Cichockiej, Iwony Hajnosz, Bohdana Wróblewskiego i autorów obecnej książki. Niedawno w numerze z 14-15. II. br. Jakub Majmurek pisze o Relidze „Przecież młody chirurg to Ramzes z „Faraona” próbujący reformować państwo wbrew konserwatywnym kapłanom”, a Eliza Szybowska określa Religę słowami „Mądry, choć szalony, szorstki, ale sympatyczny”. W 1998 roku powstał film wideo, a w 2010 film dokumentalny TVP „Zbigniew Religa – profesor od serca” red. Haliny Szymury. Ostatnio wielki rozgłos w społeczeństwie i mediach uzyskał film o Relidze „Bogowie” Łukasza Palkowskiego. Oglądano ten film ponad dwa miliony widzów. Religę i film omawia również Anna Twardowska (Gazeta Wyborcza 18. II. br.). Do filmu nawiązuje tytuł właśnie wydanej książki Krystyny Bochenek i Dariusza Kortko „Lekarze czy bogowie” (Agora 2015).

Film „Bogowie” przedstawia głównie walkę Religi o wprowadzenie przeszczepów serca w Polsce mimo rozlicznych przeszkód różnej natury. Natomiast obecna książka daje możliwie pełny obraz życia i działalności Religi, jako lekarza, kardiochirurga, inicjatora, twórcy i kierownika centrum kardiologicznego Śląskiej Akademii Medycznej oraz prac nad budową polskiego sztucznego serca. Pionierskie, nieraz rewolucyjne projekty i działania Religi budziły często przeciwstawne opory i reakcje. Książka wymienia wiele nazwisk sprzymierzeńców i antagonistów Religi ze świata medycznego i społeczno-politycznego. Autorzy nie wahają się ujawniać „polskiego piekła” wrogów sądów i działań. M.in. odnotowują antagonizm między Religą a zasłużonymi krakowskimi kardiochirurgami, nieco jednostronnie stając po stronie swego bohatera. Świetnie opisują niektóre zdarzenia, jak sprawy budowy centrum kardiologicznego, czy procesu dra Mirosława Garlickiego, znanego „Dra G.”. Cenne są spostrzeżenia Religi z pobytu w Stanach Zjednoczonych, opis jego kontaktów z pionierami transplantologii serca, zarys historii przeszczepiania serca, jak również dramatyzmu tego wielce złożonego zabiegu. Wśród 16 rozdziałów ich tematykę ujawniają często tytuły: Chirurg, Uczeń, Szef, Pionier, Fundator, Kierownik, Konstruktor, Rektor, Polityk (kandydat na Prezydenta RP), Minister, Biegły, Pacjent. Ostatnie rozdziały wspominają losy placówek i współpracowników Religi po jego śmierci. W książce znajdujemy bardzo dużo nazwisk wybitnych osobistości z medycyny, polityki, sztuki itd. Dużo barwy portretowi Religi dodają wzmianki o tak ludzkich przywarach jak upodobania do papierosów, alkoholu i ... niecenzuralnych wyrazów.

Styl narracji (nie bez cech reportażu) czyni lekturę prawdziwą przyjemnością. Powiększają ją liczne (koło 90), w większości wielobarwne fotografie, pochodzące głównie z archiwum rodzinnego. Strona edytorska na wysokim poziomie jest zasługą zna-

nego wydawcy Agora z Warszawy. Projekt graficzny książki zawdzięczamy Pawłowi Panczakiewiczowi. Wielobarwna twarda okładka chroni wewnątrz książki. Ewentualne dalsze wydania uzupełniłbym o kalendarium życia i działalności, spis wybranych prac naukowych Religi oraz indeks nazwisk.

Książkę winni przeczytać wszyscy zainteresowani niedawnymi dziejami naszego kraju, jego medycyny (zwłaszcza kardiologii), a także przemianami społecznymi i politycznymi Polski w minionych dekadach lat. Książka jest szczególnie godna polecenia studentom i lekarzom medycyny, a treść i styl książki pozwalają każdemu na jej lekturę.

Henryk Gaertner – Kraków

Dr Marek Szczyt w rozmowie z Urszulą Hollanek. Chirurg czy artysta? Mira Warszawa 2014, s. 268, ilustr., ISBN 978-83-276-0437-8

Dr Szczyt jest znanym i cenionym chirurgiem plastycznym. Jego osobę i 20-letnią działalność przedstawia też serial „Sekrety chirurgii” w telewizji TVN.

Na książkę składa się 16 rozmów, których treść przedstawię. 1. Relacje lekarzy z pacjentkami i dzieje małżeństwa. 2. Zagadnienia wtórnych zabiegów oraz operowania siebie i bliskich. 3. Przedstawia problematykę liftingu, korekcyjnych zabiegów piersi, uszy, nosa i powiek, wspomina o ryzyku powikłań. 4. O zabiegach „wstydlivych” – korekcjach sromu, pochwy, krocza, błony dziewiczej, o implantach mięśniowych, tłuszczowych, włosów i dermoabrazji. 5. Omawia program zabiegów, przypomina rolę żony w powstaniu i prowadzeniu kliniki, dalej własne kłopoty z wagą, dietą i sportem i podróżą. 6. Wspomina o wyborze zawodu, problemach dostania się na studia, zamiłowaniu muzycznym, życiu małżeńskim i atmosferze domu rodziców. 7. To opis 7-letniej pracy w znanym Szpitalu Chirurgii Plastycznej w Polanicy (prof. Kazimierz Kobus), o kursach i stażach, zaangażowaniu w Instytucie Hematologii i Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie. 8. Przedstawia afrykańską lekcję życia – pobyt i pracę w Nigrze, warunki szpitala i bytu jego pracowników i tubylców, ciekawe przypadki i miejscowy koloryt. 9. Dotyczy problemów finansowych i promocyjnych praktyki prywatnej wpiętej w gabinet, a następnie w klinice. 10. Omawia rolę szefa w zespole, w jego tworzeniu i integracji oraz promocji kliniki (TVN), dyskutuje powołanie lekarskie, empatię wobec chorych i problemy „dowodów wdzięczności”. 11. Traktuje o animozjach między lekarzami i szpitalami chirurgii plastycznej. 12. Mówi o doktorze jako „celebrycie”, o jego kontaktach z show biznesem, prywatności ogniska domowego i o chorych nie wypełniających wskazań lekarskich, a zgłaszających pretensje. 13. To dyskusja o telewizyjnych transmisjach zabiegów (selekcja pacjentów, ograniczenia operacyjne, anestezjologiczne, telewizyjne i взгляд na odbiór przez widzów, doznania operatora i potrzeby popularyzacji). 14. Dotyczy psychicznego stresu u operatora,